

Analiza društvenog utjecaja predloženih intervencija: Osnovnoškolsko obrazovanje

Aneks smjernica za razvoj javnih politika

Zagreb, listopad 2023.

Impresum

Izdavač: Institut za razvoj obrazovanja

Autori: Radna skupina za osnovnoškolsko obrazovanje Mreže Cjeloživotno učenje za sve:

- Dejana Bouillet, Institut za razvoj obrazovanja
- Sanja Brajković, Institut za razvoj obrazovanja
- Thomas Farnell, Institut za razvoj obrazovanja
- Lucija Jusup, Udruga gradova u Republici Hrvatskoj
- Ivana Novoselec, Akademija za politički razvoj
- Eli Pijaca Plavšić, Forum za slobodu odgoja
- Marina Šimanović, Hrvatska udruga za ranu intervenciju u djetinjstvu
- Matea Biloglav, Udruga roditelja Korak po korak

Urednik: Thomas Farnell

Zagreb, 2023.

Ova publikacija koristi se u skladu s uvjetima i odredbama licence za nekomercijalnu uporabu Creative Commons Attribution (CC BY) 4.0 International License.

Ova publikacija je izdana u sklopu projekta Tematska mreža Cjeloživotno obrazovanje dostupno svima, čiji je nositelj Institut za razvoj obrazovanja (Prilaz Gjüre Deželića 30, 10000 Zagreb, +385 1 4555151, iro@iro.hr). Projekt je sufinanciran sredstvima Europske unije iz Europskog socijalnog fonda (399.684,75 EUR; 3.011.424,74 HRK) i sredstvima Državnog proračuna Republike Hrvatske (70.532,60 EUR; 531.427,90 HRK). Ukupna vrijednost projekta iznosi 470.217,35 EUR (3.542.852,64 HRK), a razdoblje provedbe projekta je od 29.10.2020. do 29.10.2023.

www.strukturifondovi.hr

www.esf.hr

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda. Sadržaj publikacije isključiva je odgovornost Mreže Cjeloživotno učenje za sve i Instituta za razvoj obrazovanja kao izdavača.

Sadržaj

Impresum	2
1. UVOD	4
2. OKVIR ZA PROCJENU DRUŠTVENOG UČINKA	8
3. PROCJENA DRUŠTVENOG UČINKA PREPORUKA	11
POPIS ČLANOVA MREŽE	17

1. UVOD

O Mreži Cjeloživotno učenje za sve

Mreža Cjeloživotno učenje za sve pokrenuta je u listopadu 2020. u okviru projekta „Tematska mreža Cjeloživotno obrazovanje dostupno svima“, koji sufinancira Europska unija iz Europskog socijalnog fonda, a koordinira Institut za razvoj obrazovanja. U rad Mreže je uključeno ukupno 60 stručnjaka iz 10 temeljnih institucionalnih članova, 12 pridruženih institucionalnih članova te 8 individualnih članova.¹

Mreža Cjeloživotno učenje za sve zalaže se za pravičan i uključiv sustav odgoja i obrazovanja u Hrvatskoj. Pravičnost i uključivost (eng. *equity and inclusion*) u kontekstu obrazovanja usko su povezani termini koji se odnose na rješavanje raznih oblika obrazovnih nejednakosti. Mreža definira navedene termine i njihov međuodnos u skladu s definicijama UNESCO-a (2017):

- **pravičnost** se u kontekstu obrazovanja odnosi na *načelo* osiguravanja da „se svi polaznici obrazovanja smatraju jednako važnima“. Načelo podrazumijeva da su polaznici obrazovanja raznoliki te da mnogi polaznici zbog svojih osobnih karakteristika i vanjskih okolnosti mogu biti u nepovoljnom položaju u odnosu na druge polaznike tijekom procesa učenja. Načelom pravičnosti nastoji se osigurati da svi polaznici uspješno sudjeluju u obrazovanju i ostvare obrazovne ishode, bez obzira na njihove karakteristike i okolnosti.
- **uključivost** se u kontekstu obrazovanja odnosi na *proces* uklanjanja prepreka pristupu, sudjelovanju i uspješnom završavanju obrazovanja. Proces podrazumijeva donošenje mjera na razini obrazovnih ustanova i obrazovnog sustava koje imaju za cilj izjednačavanje mogućnosti među polaznicima obrazovanja. U ovom smislu, uključivost obrazovnog sustava je temelj za postizanje pravičnosti u obrazovanju.

Mreža je u okviru projekta 2021. godine provela istraživanja o stavovima predstavnika nadležnih institucija i drugih dionika o obrazovnim nejednakostima na svakoj razini obrazovanja (Farnell (ur.), 2022). Tijekom 2022. i 2023. godine radne skupine Mreže provele su sljedeća istraživanja:

- kvantitativno i kvalitativno istraživanje o iskustvima odgojitelja, učitelja i stručnog osoblja vezanim uz obrazovne nejednakosti u ranom/predškolskom i osnovnoškolskom odgoju i obrazovanju (Radna skupina za rani i predškolski odgoj i obrazovanje i osnovnoškolsko obrazovanje²)
- kvantitativno i kvalitativno istraživanje o iskustvima nastavnika i učenika vezanim uz obrazovne nejednakosti u srednjem obrazovanju (Radna skupina za srednjoškolsko obrazovanje³)
- kvantitativno i kvalitativno istraživanje o odustajanju od studija na razini visokog obrazovanja (Radna skupina za visoko obrazovanje⁴)

¹ Popis članova Mreže se nalazi u prilogu publikacije.

² Članovi radne skupine za rani i predškolski odgoj i obrazovanje: Dejana Bouillet, Sanja Brajković, Thomas Farnell, Lucija Jusup, Ivana Novoselec, Eli Pijaca, Jelena Perak, Karmen Stipeč, Marina Šimanović

³ Članovi radne skupine za srednje obrazovanje: Branislava Baranović, Thomas Farnell, Ivana Jugović, Iris Marušić, Jelena Matić Bojić, Valentina Mikulić, Iva Odak, Eli Pijaca, Jelena Perak, Saša Puzić, Ana Skledar Matijević, Josip Šabić

⁴ Članovi radne skupine za visoko obrazovanje: Zvonimir Anić, Nikola Baketa, Branislava Baranović, Thomas Farnell, Vesna Kovač, Ivana Miočić, Teo Matković, Iva Odak, Saša Puzić, Ninoslav Šćukanec Schmidt

- analiza podataka o obrazovnim nejednakostima u području obrazovanja odraslih (Radna skupina za obrazovanje odraslih⁵)
- analiza položaja teme obrazovnih nejednakosti u strateškim dokumentima Vlade RH (Radna skupina za javne politike⁶).

Temeljem rezultata provedenih istraživanja te spoznaja iz ranijih relevantnih istraživanja i analiza, radne skupine Mreže izradile su sintezu identificiranih problema obrazovnih nejednakosti u Hrvatskoj te izradile preporuke za unaprjeđenje pravičnosti i uključivosti obrazovnog sustava, posebno za svaku razinu obrazovanja, kao i horizontalne preporuke za cijeli sustav odgoja i obrazovanja. Nacrti svih preporuka bili su predmet strukturiranih dijaloga u vidu okruglih stolova i „e-konzultacija“ (prikupljanje povratnih informacija putem virtualnih kanala) održanih tijekom 2023. godine.

Nakon izrade preporuka, ključan korak u procesu bio je sustavno ocijeniti potencijalni društveni učinak predloženih intervencija. U tu svrhu, Mreža je razvila zaseban okvir za procjenu, koji je poslužio kao alat ne samo za osvještavanje važnosti pojedinih preporuka za otklanjanje obrazovnih nejednakosti, nego i za utvrđivanje njihove izvedivosti. Osim toga, ovaj okvir je omogućio identifikaciju mogućih prepreka koje bi mogle otežati proces usvajanja i/ili provedbe predloženih intervencija.

O procjeni Mreži Cjeloživotno učenje za sve

Procjena društvenog učinka je proces analize, praćenja i upravljanja namjernim ili nenamjernim društvenim posljedicama (pozitivnim i negativnim) planiranih intervencija. Nakon izrade predstavljenih preporuka za javne politike, radne skupine projekta napravile su procjenu njihovog društvenog učinka iz dva kuta gledanja: (1) procjena razine pozitivnog učinka koja predložene intervencije imaju na ciljane skupine (posebice na skupine u nepovoljnom položaju); (2) procjena učinaka koja predložene intervencije imaju na druge dionike u sustavu, radi identifikacije mogućih prepreka pri donošenju i/ili provedbi mjere. Svrha procjene je pojasniti na koga se očekuje učinak te potvrditi opseg i razinu učinka, ali također i predvidjeti moguće prepreke koje se trebaju uzeti u obzir pri donošenju predloženih mjera.

Procjena društvenog učinka je teorijski utemeljena metoda koja uključuje proces analiziranja, praćenja i upravljanja namjernim i nenamjernim društvenim posljedicama, kako pozitivnim tako i negativnim, planiranih intervencija (politika, programa, planova, projekata) te svih društvenih promjena koje su izazvane tim intervencijama (Vanclay i dr., 2015.). Prema Banić (2006), procjena učinka daje detaljnu analizu posljedica koje bi mogao proizvesti određeni propis. Ona pomaže u identificiranju kako pozitivnih tako i negativnih posljedica propisa, njegovih popratnih učinaka, kao i skrivenih troškova koji mogu nastati propisivanjem. Procjenu učinka karakterizira *ex ante* pristup, odnosno prethodna evaluacija utjecaja predloženih intervencija na aktere i dionike u sustavu na koje se djeluje.

Vlada Republike Hrvatske metodu procjene prethodnog učinka percipira kao „svojevrsni filter nacrtu prijedloga zakona, s ciljem da se u procjeni učinaka propisa izrađuju nacrti prijedloga zakona

⁵ Članovi radne skupine za obrazovanje odraslih: Thomas Farnell, Katarina Jaklin, Teo Matković, Ivana Novoselec, Tihomir Žiljak

⁶ Članovi radne skupine za javne politike: Thomas Farnell, Anka Kekez Koštro, Ana Skledar Matijević Ninoslav Šćukanec Schmidt

koji imaju utvrđene najznačajnije izravne učinke odnosno zahvaćaju veliki broj adresata nacrtu prijedloga zakona“ (Vlada RH). Kako bi provedba procjene učinka bila ujednačena, pripremljen je [Obrazac prethodne procjene](#), koji osim općih podataka sadrži i analizu postojećeg stanja, u kojoj je predviđeno sudjelovanje svih organizacijskih jedinica na koje se nacrt prijedloga zakona odnosi, odnosno koje će sudjelovati u njegovoj provedbi. Stručni nositelj procjenjuje što će primjena zakona donijeti i na koji će se način odraziti na utvrđeni problem te procjenjuje veličinu izravnog učinka. Između ostalih, procjenjuju se i socijalni, odnosno društveni učinci. (Usp. Tablica 1).

5.3. UTVRĐIVANJE SOCIJALNIH UČINAKA				
Vrsta izravnih učinaka		Mjerilo učinka		
Utvrđite učinak na:		Neznatan	Mali	Veliki
		<i>Da/Ne</i>	<i>Da/Ne</i>	<i>Da/Ne</i>
5.3.1.	Demografski trend, osobito prirodno kretanje stanovništva, stopa nataliteta i mortaliteta, stopa rasta stanovništva i dr.			
5.3.2.	Prirodna migracija stanovništva i migracija uzrokovana ekonomskim, političkim ili drugim okolnostima koje dovode do migracije stanovništva			
5.3.3.	Socijalna uključenost			
5.3.4.	Zaštita osjetljivih skupina i skupina s posebnim interesima i potrebama			
5.3.5.	Proširenje odnosno sužavanje pristupa sustavu socijalne skrbi i javnim uslugama te pravo na zdravstvenu zaštitu			
5.3.6.	Financijska održivost sustava socijalne skrbi i sustava zdravstvene zaštite			
5.3.7.	Drugi očekivani izravni učinak:			
5.3.8.	Obrazloženje za analizu utvrđivanja izravnih učinaka od 5.3.1. do 5.3.7.:			
Utvrđite veličinu adresata:				
5.3.9.	Mikro i mali poduzetnici i/ili obiteljska poljoprivredna gospodarstva i/ili zadruge			
5.3.10.	Srednji i veliki poduzetnici			
5.3.11.	Građani i/ili obitelji i/ili kućanstva			
5.3.12.	Radnici i/ili umirovljenici			
5.3.13.	Pružatelji uslužnih djelatnosti u pojedinoj gospodarskoj grani i/ili potrošači			
5.3.14.	Hrvatski branitelji			
5.3.15.	Manjine i/ili socijalne skupine s posebnim interesima i potrebama			
5.3.16.	Udruge i/ili zaklade			
5.3.17.	Središnja tijela državne uprave, druga državna tijela, pravosudna tijela, javne ustanove, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, pravne osobe s javnim ovlastima			

5.3.18.	Trgovačka društva u vlasništvu Republike Hrvatske i trgovačka društva u vlasništvu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave			
5.3.19.	Drugi utvrđeni adresati:			
5.3.20.	Obrazloženje za analizu utvrđivanja adresata od 5.3.9. do 5.3.19.:			

Tablica 1. Izvadak iz Obrasca prethodne procjene, Vlada RH Izvor:
<https://zakonodavstvo.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti//170607%20UPUP%20Prilog%201%20PP.docx>

Mreža je opisani okvir Vlade RH odlučila proširiti, ali i pozicionirati unutar konteksta obrazovanja, kako bi osim utvrđivanja učinka bio moguć i kritički osvrt na izvedivost preporuka

Metodologija izrade analize društvenog učinka

U procjeni društvenog učinka sudjelovali su članovi i članice Radne skupine za osnovno obrazovanje Mreže Cjeloživotno učenje za sve:

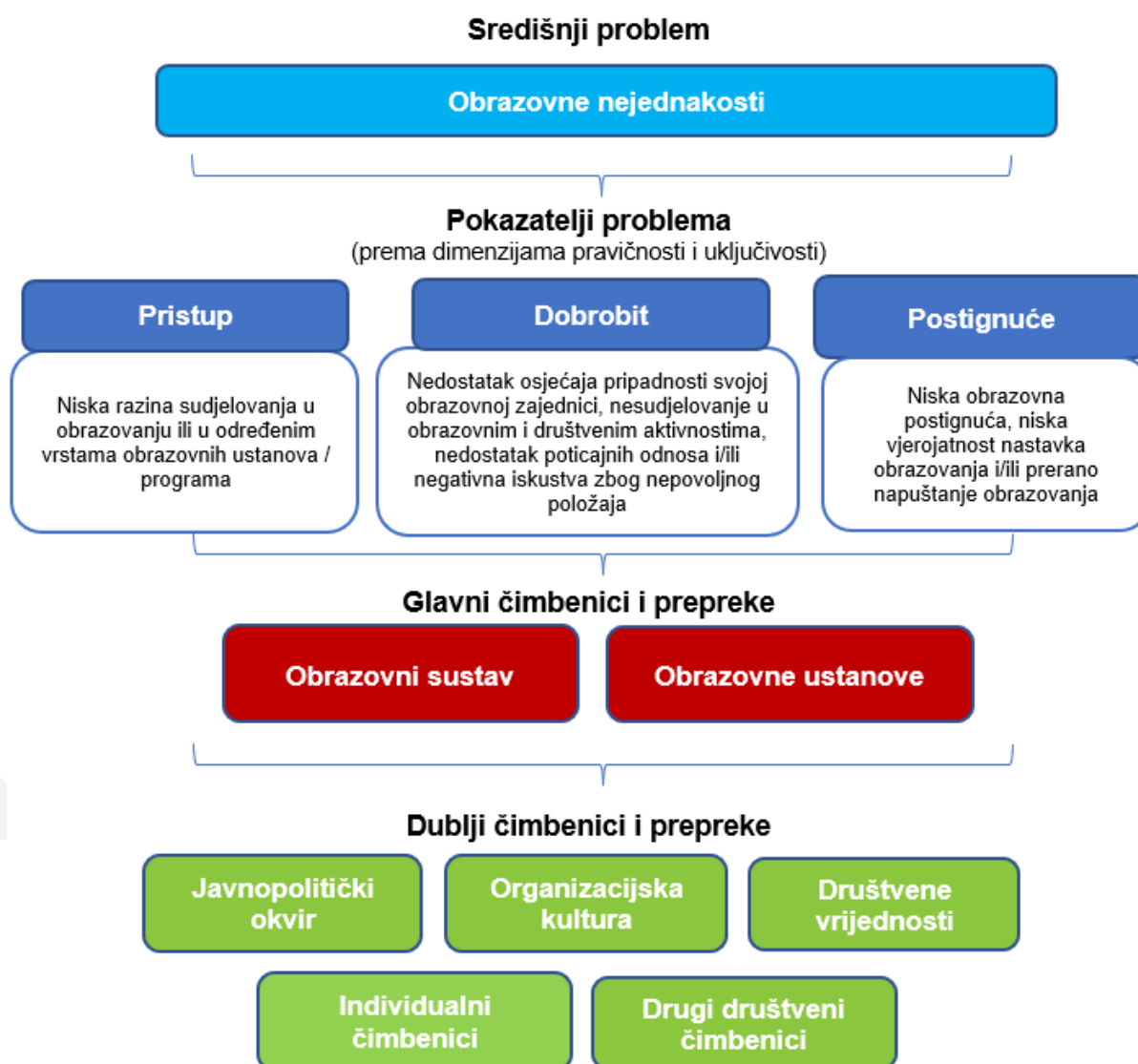
- Dejana Bouillet, Institut za razvoj obrazovanja
- Sanja Brajković, Institut za razvoj obrazovanja
- Thomas Farnell, Institut za razvoj obrazovanja
- Lucija Jusup, Udruga gradova u Republici Hrvatskoj
- Ivana Novoselec, Akademija za politički razvoj
- Eli Pijaca Plavšić, Forum za slobodu odgoja
- Marina Šimanović, Hrvatska udruga za ranu intervenciju u djetinjstvu
- Matea Biloglav, Udruga roditelja Korak po korak

Procjena je izrađena putem interaktivne radionice održanoj u siječnju 2023. godine na kojoj su članovi i članice radne skupine kritički mapirali i prodiskutirali moguće učinke intervencija predloženih u dokumentu „smjernice za razvoj javnih politika“, kojemu ovaj dokument predstavlja aneks.

U sljedećem poglavlju opisan je širi okvir, odnosno koraci koji su doveli do definiranja problema, zatim Mrežin okvir za procjenu učinka preporuka, koji je usklađen sa strukturom promatranih problema, kao i kontekstom obrazovnih nejednakosti.

2. OKVIR ZA PROCJENU DRUŠTVENOG UČINKA

Preporuke za javne politike koje je izradila Mreža Cjeloživotno učenje za sve izrađene su na temelju dubinske analize obrazovnih nejednakosti u Hrvatskoj. Izvori podataka su istraživanja koja su proveli članovi Mreže Cjeloživotno učenje za sve, kao i druga dostupna istraživanja, nacionalni dokumenti i raspoloživi statistički podaci. U analizi je korištena metoda „analize problemskog stabla“ koja omogućuje kategoriziranje identificiranih problema u hijerarhiji uzročno-posljedičnih poveznica. Zbog kompleksnosti i dubine problema obrazovnih nejednakosti, članovi Mreže su dodatno prilagodili okvir problemskog stabla na način koji je prikazan u dijagramu niže u tekstu:

Okvir za analizu i za preporuke temelji se na definiranju tri **dimenzije** pravičnosti i uključivosti u obrazovanju te na identificiranju pokazatelja obrazovnih nejednakosti vezanih uz svaku dimenziju:

Dimenzije	Definicija dimenzije	Pokazatelj problema
Pristup	<p>Odnosi se na osiguravanje preduvjeta da pojedinci mogu bez prepreka pristupati i upisati se u obrazovnu ustanovu ili program koji odgovara njihovim potrebama ili obrazovnim ciljevima.</p> <p>Dimenzija podrazumijeva da obrazovni sustav osigurava dostupnost, fizičku pristupačnost i priuštivost obrazovnih ustanova/programa. Odnosi se, također, na osiguravanje pravičnih i uključivih upisnih politika te na poticanje sudjelovanja skupina u nepovoljnom položaju u obrazovanju.</p>	Niska razina sudjelovanja u obrazovanju ili u određenim vrstama obrazovnih ustanova / programa
Dobrobit	<p>Odnosi se na osiguravanje optimalnog funkcioniranja i iskustva polaznika obrazovanja, odnosno ostvarivanja njihovog prava i mogućnosti cjelovitog i usklađenog razvoja potencijala.</p> <p>Prema definiciji Europske komisije (u kontekstu Europskog prostora obrazovanja), dobrobit u obrazovanju podrazumijeva da se polaznici obrazovanja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • osjećaju sigurno, cijenjeno i poštovano, • aktivno se uključuju i smisleno angažiraju u akademskim i društvenim aktivnostima, • imaju samopouzdanje, samoeфикаsnost i osjećaj autonomije, • imaju podupiruće odnose s drugim polaznicima obrazovanja i obrazovnim radnicima, • osjećaju pripadnost obrazovnoj zajednici te sretni i zadovoljni su sa životima u školi. <p>U kontekstu pravičnosti i uključivosti, ova dimenzija podrazumijeva da obrazovni sustav potiče pravično i uključivo okruženje u obrazovnim ustanovama, da se primjenjuju pravične i uključive metode podučavanja te da se osiguravaju primjereni materijalni uvjeti za polaznike obrazovanja, posebice za skupine u nepovoljnom položaju</p>	Nedostatak osjećaja pripadnosti obrazovnoj zajednici, nesudjelovanje u obrazovnim i društvenim aktivnostima, nedostatak poticajnih odnosa i/ili negativna iskustva zbog nepovoljnog položaja
Postignuće	<p>Odnosi se na osiguravanje smanjivanja razlika u obrazovnim postignućima između različitih skupina polaznika obrazovanja, da se sprječava prerano napuštanje obrazovanja te da se potiče nastavak obrazovanja nakon završetka programa.</p> <p>Ova dimenzija podrazumijeva da obrazovni sustav potiče prepoznavanje teškoća koje određeni polaznici imaju u obrazovnom procesu te pružanje odgovarajuće akademske i socijalne podrške u obrazovnom procesu, s posebnim naglaskom na skupine u nepovoljnom položaju.</p>	Niska obrazovna postignuća, niska vjerojatnost nastavka obrazovanja i/ili prerano napuštanje obrazovanja

U skladu sa strukturom problemskog stabla, kao i identificiranim dimenzijama, procjena učinka za preporuke Mreže uključuje sljedeće elemente, za svaku preporuku:

- **ciljne skupine** na koje mjere spomenutog cilja imaju učinak
- **razina i vrsta pozitivnog učinka mjera**, prema dimenzijama pristup, dobiti i postignuće
- **Učinak mjera na druge dionike** (moguće prepreke donošenju i/ili provedbi).

Procjena pozitivnog učinka na ciljne skupine prikazuje se putem skale od 1 do 3, pri čemu 3 predstavlja značajan učinak; 2 predstavlja umjeren učinak, a 1 predstavlja neutralan učinak. Procjenjuje se učinak na tri ključne faze u području pravičnosti i uključivosti u obrazovanju: pristup obrazovanju; dobiti u obrazovnom procesu te obrazovno postignuće i nastavak obrazovanja.

Pomoću opisanoga okvira provedena je procjena društvenog učinka preporuka za sve razine obrazovanja: rani ipredškolski odgoj i obrazovanje, osnovnoškolsko obrazovanje, srednje obrazovanje, visoko obrazovanje i obrazovanje odraslih.

U sljedećem poglavlju donosimo procjenu društvenog učinka **preporuka osnovnoškolsko obrazovanje**.

3. PROCJENA DRUŠTVENOG UČINKA PREPORUKA

Ciljevi i mjere	Ciljne skupine na koje mjere spomenutog cilja imaju učinak	Razina i vrsta pozitivnog učinka mjera			Učinak mjera na druge dionike (moguće prepreke donošenju i/ili provedbi)
		Pristup	Dobrobit	Posti- nuće	
Specifični cilj 2.1. Osigurati uvjete za pravovremeni upis sve djece u prvi razred osnovne škole u skladu s kronološkom dobi uz adekvatnu podršku razvoju i učenju svakom djetetu	Nacionalne smjernice za prijelaz iz ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja u osnovno obrazovanje, s naglaskom na pružanje adekvatne podrške u učenju i razvoju svakom djetetu u periodu prelaska te jačanje suradnje između osnovnih škola i ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja imalo bi pozitivan učinak na svu djecu, a posebno na djecu iz skupina u nepovoljnom položaju. Uvođenje devetogodišnjeg osnovnoškolskog obrazovanja ublažilo bi nepovoljne posljedice tranzicije iz ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja u osnovno obrazovanje.	3	3	3	Glavna prepreka je trošak provođenja mjere. Nadalje, budući da devetogodišnja osnovna škola predstavlja veliku obrazovnu reformu, tromost sustava i otpor pojedinaca može također predstavljati prepreke.

Ciljevi i mjere	Ciljne skupine na koje mjere spomenutog cilja imaju učinak	Razina i vrsta pozitivnog učinka mjera			Učinak mjera na druge dionike (moguće prepreke donošenju i/ili provedbi)
		Pristup	Dobrobit	Postig- nuće	
Specifični cilj 3.1. Umanjiti utjecaj skrivenih troškova osnovnog obrazovanja na pristup i priuštivost obrazovanja	Zakonski okvir koji će osigurati provedbu obaveze organizacije prijevoza za sve učenike koji nemaju pristup javnom prijevozu ili su udaljeni od njega, proširivanje prava na financiranje obrazovnih materijala od strane MZO-a imat će pozitivan učinak na učenike iz skupina u nepovoljnom položaju, a posebno na učenike nižeg socioekonomskog statusa, učenike koji imaju otežavajuće obiteljske okolnosti, učenike pripadnike romske nacionalne manjine te učenike iz alternativne skrbi.	3	2	3	Ministarstva zadužena za ovu problematiku (Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Ministarstvo financija, Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike) te jedinice lokalne i regionalne samouprave kao najveću prepreku mogle bi identificirati velik trošak provođenja mjera.
Specifični cilj 4.1. Osigurati stručnu podršku u području osiguravanju dobrobiti učenika	Formiranje nacionalnog okvira za dobrobit u školama te pružanje podrške kroz interdisciplinarni pristup, u suradnji s lokalnim akterima ima pozitivan učinak na sve učenike, a posebno na učenike iz skupina u nepovoljnom podlozaju.	1	3	3	Iako bi trošak provođenja mjere mogao predstavljati veliku prepreku, najveća prepreka je nedostatak kapaciteta u na razini MZO i AZOO, ali prije svega na lokalnoj razini (npr. nedostatak kvalificiranih stručnjaka na tržištu rada).

Ciljevi i mjere	Ciljne skupine na koje mjere spomenutog cilja imaju učinak	Razina i vrsta pozitivnog učinka mjera			Učinak mjera na druge dionike (moguće prepreke donošenju i/ili provedbi)
		Pristup	Dobrobit	Postig- nuće	
Specifični cilj 4.2. Osigurati razumnu prilagodbu i učinkovite mjere podrške učenicima iz skupina u nepovoljnom položaju	Odgojno-obrazovne prakse koje prepoznaju i uvažavaju različita iskustva učenika i njihovih obitelji, kulturološku pozadinu, kao i identitet učenika pridonose stvaranju adekvatne školske atmosfere u kojoj se podržava autonomija učenika te promiče povezanost između učenika, ali i učenika i djelatnika. Dostupnost nastavnih materijala i udžbenika usklađenih s potrebama učenika u nepovoljnom položaju, kao i dostupnost ranih odgojno-obrazovnih intervencija za učenike uz skupina u nepovoljnom položaju te dostupnost pomoćnika u nastavi imat će pozitivan učinak na učenike iz tih skupina.	2	3	3	Trošak provođenja mjere mogao predstavljati veliku prepreku, na nacionalnoj razini, ali prije svega na razini jedinica lokalne i regionalne samouprave, koje nemaju ujednačenu financijsku snagu.
Specifični cilj 4.3. Osigurati da se uvođenje cjelodnevne nastave uskladi s potrebama i dobrobiti učenika i načelima pravičnosti i uključivosti Specifični cilj 5.1. Primjereno valorizirati rad učitelja na pružanju odgojno-obrazovne podrške učenicima u nepovoljnom položaju	Jednako sudjelovanje učenika iz skupina u nepovoljnom položaju u cjelodnevnoj nastavi, te u sklopu nje provedba programa socio-emocionalnog razvoja imat će povoljan učinak na učenike iz skupina u nepovoljnom položaju.	1	2	2	Trošak provođenja mjere ne bi trebao predstavljati prepreku za MZO, no valja imati na umu povećao radno opterećenje na institucionalnoj razini.

Ciljevi i mjere	Ciljne skupine na koje mjere spomenutog cilja imaju učinak	Razina i vrsta pozitivnog učinka mjera			Učinak mjera na druge dionike (moguće prepreke donošenju i/ili provedbi)
		Pristup	Dobrobit	Postig- nuće	
Specifični cilj 5.2. Poticati holistički pristup i stručnu autonomiju u provođenju postojećih protokola i propisa za rad s djecom u nepovoljnom položaju	Uvođenje sustava kontinuiranog profesionalnog razvoja odgojno-obrazovnih radnika osigurava uključivost i kvalitetu u školskoj praksi, uključujući oblike podrške djeci i učenicima iz skupina u nepovoljnom položaju.	1	3	3	Trošak provođenja mjere predstavlja manju prepreku, a značajniju prepreku bi mogao predstavljati nedostatak kapaciteta na razini MZO i AZOO te organizacijski izazovi na institucionalnoj razini. Također, manju prepreku mogla bi predstavljati nezainteresiranost odgojno-obrazovnih radnika.
Specifični cilj 6.1. Definirati i osigurati razvoj kompetencija ravnatelja odgojno-obrazovnih ustanova potrebnih za stvaranje uključive škole ⁷	Dostupnost programa za inicijalno osposobljavanje ravnatelja kojima se razvijaju kompetencije za inkluzivno obrazovanje i inkluzivno vođenje škole, kao i dostupnost programa za kontinuirani profesionalni razvoj ravnatelja kojima se razvijaju kompetencije za inkluzivno obrazovanje i inkluzivno vođenje škole ima posredan pozitivan učinak na učenike iz svih skupina u nepovoljnom položaju.	2	3	3	Trošak provođenja mjere predstavlja manju prepreku, a značajniju prepreku bi mogao predstavljati nedostatak kapaciteta na razini MZO i AZOO te organizacijski izazovi na institucionalnoj razini. Također, manju prepreku mogla bi predstavljati nezainteresiranost ravnatelja.

⁷ Kao temelj za provođenje mjera može poslužiti Kovač (2022)

Ciljevi i mjere	Ciljne skupine na koje mjere spomenutog cilja imaju učinak	Razina i vrsta pozitivnog učinka mjera			Učinak mjera na druge dionike (moguće prepreke donošenju i/ili provedbi)
		Pristup	Dobrobit	Postig- nuće	
Specifični cilj 6.2. Definirati i osigurati razvoj kompetencija stručnih suradnika odgojno-obrazovne ustanove potrebnih za stvaranje inkluzivne škole	Dostupnost programa za inicijalno osposobljavanje stručnih suradnika kojima se razvijaju kompetencije za pravično i uključivo obrazovanje te dostupnost programa za kontinuirani profesionalni razvoj stručnih suradnika kojima se razvijaju kompetencije za uključivo obrazovanje ima posredan pozitivan učinak na učenike iz svih skupina u nepovoljnom položaju.	2	3	3	Trošak provođenja mjere predstavlja manju prepreku, a značajniju prepreku bi mogao predstavljati nedostatak kapaciteta na razini MZO i AZOO te organizacijski izazovi na institucionalnoj razini. Također, manju prepreku mogla bi predstavljati i nezainteresiranost stručnih suradnika.

Ciljevi i mjere	Ciljne skupine na koje mjere spomenutog cilja imaju učinak	Razina i vrsta pozitivnog učinka mjera			Učinak mjera na druge dionike (moguće prepreke donošenju i/ili provedbi)
		Pristup	Dobrobit	Postig- nuće	
Specifični cilj 6.3. Redizajnirati unutarnje i vanjske prostore škola te osigurati raznolike obrazovne materijale na način da podržavaju pristup usmjeren na dijete	Revizija postojećih pravilnika i drugih dokumenata koji reguliraju dimenzioniranja prostora u Republici Hrvatskoj na način da se uključe principi pravičnosti i uključivosti kao i osiguranje prostora koji podržavaju različite oblike i metode učenja i poučavanja po principu univerzalnog dizajna, uz uključivanje različitih dionika u proces osmišljavanja i redizajna postojećih školskih prostora rezultirat će školskim prostorom koji će imati pozitivan učinak na sve učenike, a posebno na učenike iz skupina u nepovoljnom položaju (npr. učenike s invaliditetom).	1	3	3	Provođenje mjere moglo bi generirati troškove građevinskih radova, što bi mogla biti prepreka prije svega na razini jedinica lokalne i regionalne samouprave, ovisno o njihovoj snazi. Nadalje, budući da se podrazumijeva suradnja različitih dionika (odgojno-obrazovnih radnika, arhitekata, proizvođača namještaja, učenika, roditelja i članova zajednice) moglo bi doći do organizacijskih izazova.

POPIS ČLANOVA MREŽE

Temeljni članovi

1. Institut za razvoj obrazovanja: Thomas Farnell; Branislava Baranović; Dejana Bouillet; Sanja Brajković; Ana Skledar Matijević; Ninoslav Šćukanec Schmidt
2. Institut za društvena istraživanja u Zagrebu: Nikola Baketa; Katarina Jaklin; Iris Marušić; Jelena Matić Bojić; Teo Matković; Iva Odak; Ivana Pikić Jugović; Saša Puzić; Josip Šabić
3. Forum za slobodu odgoja: Jelena Perak; Eli Pijaca Plavšić
4. Akademija za politički razvoj: Ivana Novoselec
5. Hrvatska udruga za ranu intervenciju u djetinjstvu: Marina Šimanović
6. Pučko otvoreno učilište Zagreb: Tihomir Žiljak
7. Nansen dijalog centar: Ivana Milas; Valentina Mikulić
8. Udruga gradova u Republici Hrvatskoj: Lucija Jusup
9. Udruga roditelja Korak po korak: Matea Biloglav, Karmen Stipeč; Renato Vuk
10. Udruga za razvoj visokoga školstva "Universitas": Vesna Kovač; Ivana Miočić
11. Pojedinačna članica: Anka Kekez Koštro

Pridruženi članovi

12. Kompetencijska mreža ICT-AAC: Željka Car; Jasmina Ivšac-Pavliša
13. Sveučilišni savjetovališni centar Sveučilišta u Rijeci: Ivanka Živčić-Bećirević; Tamara Martinac Dorčić; Sandra Nuždić
14. Mreža mladih Hrvatske: Jovana Kepčija Pavlović
15. Hrvatsko andragoško društvo: Dražen Maksimović; Siniša Kusić; Morana Koludrović; Anita Zovko
16. Kuća ljudskih prava Zagreb: Tina Đaković
17. GOOD inicijativa: Branimira Penić
18. Udruga SIDRO: Katarina Turković Gulin; Nadina Đuretić; Endži Vrdoljak Skelin
19. Udruga roditelja djece s oštećenjem vida i dodatnim poteškoćama u razvoju „OKO“: Nada Bjelčić; Željka Dostal Brašnić
20. Pučko otvoreno učilište Korak po korak: Bojana Gotlin; Marina Matešić
21. Zajednica saveza osoba s invaliditetom Hrvatske – SOIH: Marica Mirić; Kristina Peruničić; Martina Mokus; Ratmir Džanić
22. Ambidekster klub: Martina Horvat
23. Romski resursni centar: Elizabet Takač; Jovana Petrović; Natalija Gašić
24. Pojedinačni članovi: Karin Doolan; Margareta Gregurović; Lelija Kiš-Glavaš; Dalida Rittossa; Ivana Dobrotić; Olja Družić Ljubotina; Tino Vodanović